

LIETUVOS ARCHITEKTŲ RŪMŲ PROFESINĖS ETIKOS TARYBOS

SPRENDIMAS Nr. 2022/5

2022-04-01, Vilnius

Lietuvos architektų rūmų (toliau – **Rūmai**) Profesinės etikos taryba (toliau – **PET**) išnagrinėjo BĮ „Respublikinis priklausomybės ligų centras“ (toliau – **Pareiškėjas**) skundą dėl architekto Laimono Bogušo (toliau – **Atsakovas**) galimai padarytų profesinės etikos pažeidimų (toliau – **Skundas**).

Skundas išnagrinėtas ir sprendimas priimtas 2022-04-01 vykusio PET posėdžio metu. Nagrinėjant Skundą ir priimant sprendimą dalyvavo PET nariai Darius Juškevičius, Donatas Laucius, Andrius Bakšys, Dainius Čepurna, Kęstutis Lupeikis. Nuo balsavimo ir vertinimo nusišalino Aleksandras Gvildys. Posėdžio pirmininkas – PET pirmininkas Darius Juškevičius, posėdžio sekretorė – Rūmų teisininkė Rasa Medutytė-Prakapienė. PET posėdyje paaiškinimus žodžiu teikė Atsakovas.

I. Pareiškėjos Skundo ir paaiškinimų esmė

Rūmai 2022-01-06 gavo Pareiškėjos Skundą, kuriuo Pareiškėja kreipėsi dėl Atsakovo profesinės etikos. **Skunde dėl Atsakovo profesinės etikos Pareiškėja nurodė:**

1. Pareiškėja nurodė, kad vykdo dviejų filialų Kaune ir Panevėžyje pastatų atnaujinimo projektus finansuojamus ES lėšomis. Vykdamas šiuos projektus pasirašytas su MB „A“ direktoriumi ir šių projektų vadovu Laimonu Bogušu: 2020-05-19 Kauno filialo techninio projekto parengimo ir projekto vykdymo priežiūros paslaugų sutartis ir 2020-08-17 Panevėžio filialo statybos projekto parengimo ir projekto vykdymo priežiūros paslaugų sutartis. Kauno ir Panevėžio sutartyse Atsakovas (po atliktų viešųjų pirkimų), kaip įmonės direktorius, įsipareigojo per 8 mėnesius parengti techninius projektus, kurie turėjo būti baigti ir su statybą leidžiančiu dokumentu Pareiškėjai pateikti atitinkamai 2021-01-19 ir 2021-05-17. Tačiau, vykdamas Kauno ir Panevėžio sutartis Atsakovas neįvykdė iki šiol sutartinių įsipareigojimų (tai yra vėlavimas Kauno objekte 12 mėnesių, o Panevėžio objekte 7 mėnesiai) net praėjus dvigubai skirtam (įsipareigotam) laikotarpiui dėl ko skaičiuojami sutartiniai delspinigiai. Anot Pareiškėjos, Atsakovas nuo 2020 m. pabaigos: nerodo jokios iniciatyvos; atsisako dalyvauti posėdžiuose (dėl ko buvo skirtos baudos už nedalyvavimą be jokios pateisinamos priežasties, neinformuojant Pareiškėjos, neatsakant į Pareiškėjos nei el. laiškus, nei telefoninius skambučius ar žinutes); nevykdo tinkamai projektų vadovavimo veiksmų: su pasitelkta konstruktorių ir inžinierių komanda dažniausiai komunikuoja el. būdu, ne tiesiogiai bendraujant ir pareikalaujant rezultatų; Pareiškėja turi spręsti jų tarpusavio nesutarimus, nes projektavimo paslaugos tiesiog dėl šių nesutarimų sustoja būti vykdomos; ilgalaikiai nepadaro savo prisiimtų darbų, dėl ko stoja abiejų projektų eiga; tinkamai nevadovauja Panevėžio skaitmeninio informacinio modeliavimui, nors save nurodęs BIM koordinatoriumi; susirinkimų jau daugiau kaip pusė metų neorganizuoja ir neprotokuoja (kaip numatyta Sutartyje); į Pareiškėjos el. laiškuose, skambučiuose, raštuose, nuotoliniuose ir gyvuose susirinkimuose pateiktus priminimus, reikalavimus, prašymus nereaguoja ar reaguoja vangiai; priimtus ir užfiksuotus sprendimus protokuose savalaikiai neįgyvendina; paties parengtų ir pateiktų (galutinių) grafikų nesilaiko; ir kitaip vangiai ar neveikdamas neteikia įsigytų architektūros (projektavimo) paslaugų.
2. Skunde nurodyta, kad Pareiškėja yra įsprausta į sutartinių įsipareigojimų, ES finansavimo ir viešųjų pirkimų nuostatų koliziją, nes skirtas 4 mln. Eur objektams 2014-2020 metų finansavimas baigiasi 2022 metų pabaigoje. Bet koks bandymas nutraukti esamą sutartį ir atlikti naują viešą pirkimą Pareiškėjai reiškia viso projektavimo proceso pradėjimą nuo pradžios, ko rezultatas aiškus nespėjimas įvykdyti kapitalinio remonto statybinių procesų laiku bei vadinasi prarasti skirtą 4 mln. Eur finansavimą. Autorinės teisės įgalina pabaigti projektavimo procesą, nes (šiuo metu esame jau 4 mėnesiai ekspertizės procesuose) net ir perdavus Pareiškėjai kaip užsakovui visas ar tik tam tikras turtines teises, Atsakovas, kaip kūrinio autorius (pvz. atsisakant statybos leidimo derinimo veiksmų ar projekto vykdymo priežiūros paslaugų), visuomet turės

autorystės teisę, teisę į autoriaus vardą bei teisę į kūrinio neliečiamybę. Vadinasi, bet kokie nekokybiškų paslaugų pakeitimai turės būti su juo suderinti ir pritarti, o nutraukus sutartinius santykius tokie pakeitimai bus nebeįmanomi suderinti.

3. Pareiškėja nurodė, jog jokių argumentuotų priešasčių dėl ko nevykdomos paslaugos negauna, pateikti pažadai nėra įgyvendinami, taigi paslaugos teikiamos neprofesionaliai, nekompetentingai (ypatingai daug elementarių nuo gramatikos iki esminių Pareiškėjos pastabų neatsižvelgimo klaidų), nerūpestingai (nes darbai pajudinami tik po savaitių, mėnesių prašymų, susirinkimų ir asmeninių Pareiškėjos kreipimųsi į konstruktorius ir inžinierius) ir nestropiai (Pareiškėjo kai kurios pastabos kartojamos daugiau nei metus visomis formomis (žodžiu, raštu, el. laiškais)). Nepateikiamos jokios priešastys dėl vėlavimų, arba dar daugiau ignoruojami Pareiškėjo kvietimai, prašymai ir skatinimai atlikti projektavimą, ypač kai tai nuo projekto vadovo asmeninės iniciatyvos ir skirto laiko. Paskutiniu metu iš viso girdimi paaiškinimai, kad vykdo kitus projektus (šiems nelieka laiko) ir paslaugų per sutartą jų nurodytą kaip maksimalų laikotarpį jie nepadarys. Jokio proaktyvaus informavimo iš Atsakovo nėra. Bet kokia informacija „ištraukiama“ tik po begalės skambučių, susitikimų, priminimų iš Pareiškėjos pusės ir ne tik projekto vadovui asmeniškai, bet ir skambinant ir teikiant prašymus abiem jo komandų nariams.
4. Pareiškėja pažymėjo, jog nors sutartyse nurodyta, jog atsiskaitymas galimas per 60 dienų – Pareiškėja savo įsipareigojimus atlieka maksimaliu greičiu, tai yra poros savaitių bėgyje atliekami pavedimai už bet kokią suteiktą paslaugą ar jos dalį. Be to, papildomai sumokama už projektavimą inžinierių įmonėms, kur buvo ginčijami su projektuotojais klausimai dėl privalomumo pagal sutartį suprojektuoti privedimus inžinerinių tinklų per valstybinę žemę abiejuose projektuose iš įstaigos lėšų. Pareiškėja pastaruosius metus pati organizuoja ir kviečia visus projektų komandos narius, pati protokoluoja, pati skambina primindama apie sutartus konstruktoriams ar inžinieriams įsipareigojimus, tačiau kadangi projekto pagrindus turi sukurti / pataisyti / sukurti skaitmeninį informacinį modelį architektūrinės dalies vadovas, tai yra šiuo atveju ir Atsakovas, dalis darbų niekaip negali būti pabaigti dėl Atsakovo projektavimo darbų neatlikimo. Kitos dalys dalinai ir dėl šios priešasties negali būti pabaigiamos. Pareiškėja pasigenda Projektams (vadovavimo, koordinavimo paslaugų projektams).

2022-04-01 PET posėdžio metu Pareiškėja neteikė paaiškinimų.

II. Atsakovo paaiškinimų esmė

2022-02-15 Atsakovas pateikė paaiškinimus raštu, kuriuose nurodė:

5. Atsakovas nurodė, kad Skunde išdėstytos aplinkybės yra objektyvi realybė. Atsakovo įmonė rengia Skunde nurodytus projektus, o Atsakovas jiems vadovauja. Abiejų rengiamų projektų parengimo terminai stipriai vėluoja – tai yra objektyvus faktas, atitinkamai Pareiškėja pagrįstai taiko delspinigius.
6. Atsakovo nuomone, abiejų projektų vėlavimo priešastys yra kompleksinės, atsiradusios viso projekto rengimo metu (pradedant nuo projektinių pasiūlymų rengimo etapo, baigiant šiuo metu atliekamais techninių projektų bendrosios ekspertizės atlikimo etapais) dėl nebūtinai tiesiogiai nuo Atsakovo, kaip projektų vadovo, priklausančių aplinkybių, pavyzdžiui, nepagrįstai ilgi valstybės institucijų darbo terminai nagrinėjant pateiktus prašymus ar pateikiant atsakymus į juos. Įtakos vėlavimui turėjo ir poreikis projektuoti papildomus lauko inžinerinius tinklus ir derinti parengtus jų sprendinius.
7. Atsakovas nesutinka, kad jis padarė profesinės etikos pažeidimus. Statinio projektavimas yra sudėtingas kompleksinis procesas, kuriame dalyvauja ne tik architektas, bet ir kiti projekto rengimo komandos dalyviai projektuotojai – inžinieriai. Taip pat statinio projektavime besąlygiškai dalyvauja ir Pareiškėja, kaip statytoja, ypač parengiamajame etape, šiuo atveju – rengiant viešojo pirkimo dokumentus, formuluojant užduotis

projektuotojams, atitinkančias realias statytojo galimybes, realią statybos sklypų ar planuojamų rekonstruoti pastatų būklę ir pan.

8. Atsakovas pažymėjo, kad jo ir Pareiškėjos įmonių rengiamų ir Atsakovo vadovaujamų projektų rengimas vyksta sklandžiai, kiek tai leidžia objektyvios galimybės.

2022-04-01 PET posėdžio metu Atsakovas paaiškino, kad:

9. Atsakovas sutiko, kad yra konfliktas su Pareiškėja, nes labai užsitęsė procesai. Vėlavimo aplinkybės yra labai kompleksinės: tiek susiję su užduoties suformavimu viešojo pirkimo dokumentuose, tiek susiję su aplinkybėmis, kurios keičiasi projekto, ekspertizės rengimo metu. Panaši situacija yra visuose Pareiškėjos kuruojamuose projektuose. Nesutinka, kad pažeidė profesinę etiką. Atsakovas nurodė, kad Panevėžio projektas yra įkeltas į IS „Infostatyba“, dėl Kauno objekto veikia žmogiškieji faktoriai, trūksta vieno inžinieriaus dokumentų. Kiek žino, Pareiškėja dėl inžinieriaus kreipėsi į Inžinierių sąjungą. Atsakovas teigė, kad pats Pareiškėjai neturi jokių pretenzijų, yra suinteresuotas rezultatu.
10. Atsakovas paaiškino, kad Kaune yra vykdomas veikiančios įstaigos pastatų kapitalinis remontas - tarpukariu statyta, senas kompleksinis pastatas, kuris daug kartų perstatytas, daug problemų su inžineriniais tinklais. Panevėžyje iš Turto fondo gautas apleistas pastatas ir jis projektuojamas pritaikant paskirčiai, taip pat kapitalinis remontas. Atsakovas nurodė, kad jo pareigos šiuose projektuose yra: Panevėžio atveju ryškiau perplanuojama, nes yra funkciniai poreikiai, bet tūris nekeičiamas. O Kaune, kadangi yra veikianti įstaiga 4 pastatuose, planuojama, kad vienas komplekso pastatas sutvarkomas ir į jį persikeliama ir t.t. Teigė, kad abiejų pastatų dydis apie 2000 kv. m. Atsakovas pažymėjo, kad iš principo jau viešojo pirkimo metu dėl projektuotojo matėsi, kad Pareiškėjos galimybės nekoreliavo su numatytu biudžetu ir statybos rūšimi – noras daryti paprastąjį remontą, bet tekstinės užduotys tokios, kad reikia daryti pilną kapitalinį remontą su pilnu inžineriniu atnaujinimu. Ypač Kauno atveju, nes daug kartų perstatyti pastatai, kadastras nesutampantis su faktu ir pan., dėl viso šito kilo daug klausimų, ypač dėl inžinerinių tinklų. Teigė, kad tokie nesutapimai, kėlė daug pokyčių projekto apimtyse.
11. Atsakovas teigė, kad viskas tęsiasi 2 metus ir buvo visko iš visų pusių, bet iš principo nesutinka su Skundo teiginiu, jog jis nekomunikuoja. Nurodė, kad dabar sąmatos sudarinėjamos, nors viršija Pareiškėjos numatytą biudžetą. Atsakovas patvirtino, kad jam taikomi delspinigiai ir tai suprantama, bet kad tai neveikia negali vertinti.
12. Atsakovas paaiškino, kad jis yra projekto vadovas, jo įmonė samdo inžinierius projekto dalis parengti, yra sutartys, bet yra ribos, kiek gali paveikti inžinierius. Teigė, kad ir dabar yra Kauno atveju vienintelis likęs elektros tinklų inžinierius nebaigiantis savo dalies, nors dalyvauja susirinkimuose, bet nieko nevyksta, jam Atsakovas irgi taiko finansines sankcijas. Projekto eigoje yra pakeitęs keletą inžinierių. Pati Pareiškėja kartu su Atsakovu skambina inžinieriams, kad jie atliktų savo darbą.
13. Atsakovas nurodė, kad projektavimo užduotis per visą laikotarpį nebuvo keista. Buvo privalomų papildomų darbų, be kurių negalėjo judėti į priekį. Projekto esminiai sprendiniai nuo pirminės projektavimo užduoties nesikeitė.
14. Atsakovas teigė, kad pora kartų nedalyvavo posėdžiuose ir už nedalyvavimą Pareiškėja skyrė baudą. Pažymėjo, jog ir dabar vyksta susitikimai. Posėdžiuose dalyvauti neatsisako.
15. Atsakovas paaiškino, projekto vykdymo priežiūra vyksta, taip pat nurodė, kad yra vienas konkretus Pareiškėjos atstovas, kuris kontroliuoja visus projektus, su juo vyksta komunikacija. Pareiškėja daro viską, kad rezultatas būtų pasiektas. Savo darbe mato nepakankamą griežtumą savo subrangovų atžvilgiu, dėl jų darbo įvykdymo laiku. Nesutinka, kad tai yra piktybinis profesinis pažeidimas. Yra kompleksinių priežasčių, dėl ko projektas užsitęsęs. Procesai juda, kaip tik įmanoma ir matosi pabaiga.

III. Aktualios profesinės etikos nuostatos

Pareiškėjas nurodė, jog Atsakovas galimai pažeidė Etikos kodekso 3 principo („Įsipareigojimai klientui“) 3.1 taikymo atvejį, 3.9 taikymo atvejį, 3.10 taikymo atvejį ir 3.11 taikymo atvejį, t. y.:

3.1. Visi architektūros paslaugų teikėjai pagarbiai žiūri į savo kliento ar potencialaus vartotojo poreikius ir reikalavimus, jei šie poreikiai ir reikalavimai neprieštarauja šio kodekso principams ir jų taikymui. Tuo atveju, jei yra ar numanomas koks nors prieštaravimas, architektūros paslaugų teikėjas apie tai nedelsdamas informuoja klientą arba, jei reikia, vartotoją.

3.9. Visi architektūros paslaugų teikėjai atlieka savo darbą profesionaliai, kompetentingai, rūpestingai ir stropiai.

3.10. Visi architektūros paslaugų teikėjai atlieka savo darbą profesionaliai, be priežasties nevēluodami ir, kiek tai nuo jų priklauso, per sutartą priimtą laikotarpį.

3.11. Visi architektūros paslaugų teikėjai nuolat informuoja savo klientą apie kliento vardu atliekamų darbų ar paslaugų teikimo eigą ir apie bet kokias kylančias problemas, kurias gali turėti įtakos tų darbų ir paslaugų kokybei ar kainai arba išlaidoms, susijusioms su projektavimo darbais, ypač tuomet, kai klientas yra nustatęs apribojimus kokybei ir kainai.

IV. Sprendimui reikšmingos aplinkybės

PET išnagrinėjo Skundą, iš klausė Pareiškėjo ir Atsakovo paaiškinimus ir priimdama sprendimą rėmėsi šiomis aplinkybėmis:

a. Vyksta dviejų filialų Kaune ir Panevėžyje pastatų atnaujinimo projektai finansuojami ES lėšomis. Vykdamas šiuos projektus pasirašytos su MB „A“ direktoriumi ir šių projektų vadovu Laimonu Bogušu: 2020-05-19 Kauno filialo techninio projekto parengimo ir projekto vykdymo priežiūros paslaugų sutartis ir 2020-08-17 Panevėžio filialo statybos projekto parengimo ir projekto vykdymo priežiūros paslaugų sutartis. Kauno ir Panevėžio sutartyse Atsakovas (po atliktų viešųjų pirkimų), kaip įmonės direktorius, įsipareigojo per 8 mėnesius parengti techninius projektus, kurie turėjo būti baigti ir su statybą leidžiančiu dokumentu Pareiškėjai pateikti atitinkamai 2021-01-19 ir 2021-05-17. Tačiau, vykdamas Kauno ir Panevėžio sutartis Atsakovas neįvykdė iki šiol sutartinių įsipareigojimų (tai yra vėlavimas Kauno objekte 12 mėnesių, o Panevėžio objekte 7 mėnesiai) net praėjus dvigubai skirtam (įsipareigotam) laikotarpiui dėl ko skaičiuojami sutartiniai delspinigiai.

b. Atsakovas pripažįsta, kad vėluojama pagal sutartis, tačiau tai vyksta dėl objektyvių priežasčių: tiek susiję su užduoties suformavimu viešojo pirkimo dokumentuose, tiek susiję su aplinkybėmis, kurios keičiasi projekto, ekspertizės rengimo metu.

c. Kaune yra vykdomas veikiančios įstaigos pastatų kapitalinis remontas - tarpukariu statyta, senas kompleksinis pastatas, kuris daug kartų perstatytas, daug problemų su inžineriniais tinklais. Panevėžyje iš Turto fondo gautas apleistas pastatas ir jis projektuojamas pritaikant paskirčiai, taip pat kapitalinis remontas.

V. Sprendimo argumentai

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos architektų rūmų įstatymo 10 str., PET yra Rūmų organas, kuris nagrinėja Rūmų narių drausmės bylas dėl architektų profesinės veiklos etikos kodekso pažeidimų. Taigi, PET sprendžia Atsakovo, kaip atestuoto architekto, profesinės etikos laikymosi klausimus. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2008-01-07 nutarime yra pažymėjęs, kad įstatymų leidėjas pagal Konstituciją turi įgaliojimus įstatymu nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kad asmenys, besiverčiantys tam tikra valstybės kontroliuojama profesija, *ex lege* priklausytų tam tikrai asociacijai, užtikrinančiai šios profesijos savivaldą,

inter alia vienodus profesinės etikos standartus ir jų laikymosi priežiūrą. Būtent tokie įgaliojimai yra suteikti Rūmams, kuriuose profesinės etikos ir jų laikymosi priežiūros funkcijos Architektų rūmų įstatymu yra pavestos PET. Taigi PET, vertindama skundžiamo architekto elgesio atitikimą Kodekso nuostatomis vadovaujasi ne tik teisės aktais ir teisės doktrina: profesinės etikos laikymasis reiškia ne tik teisės, bet ir vienodų profesinės etikos standartų, laikymąsi. PET, veikdama savo kompetencijos ribose, vertina Atsakovo elgesio atitikimą Kodekso nuostatomis (profesinės etikos standartų laikymąsi), kurios be visa ko įpareigoja architektą vykdant profesinę veiklą ne tik laikytis teisės aktų, bet elgtis sąžiningai, taip pat ne tik formaliai, ypač atsižvelgiant į jų esmę, laikantis teisės aktų, įvertinant savo profesinės veiklos poveikį.

Pareiškėjos nurodytų Architektūros paslaugų teikėjų Europos etikos kodekso (toliau – Kodekso) nuostatų esmė – architektūros paslaugų teikėjas savo teikiamas paslaugas atlieka profesionaliai ir rūpestingai, bei nepagrįstai neveluodamas. Šalių pateikti paaiškinimai ir įrodymai leidžia teigti, kad Atsakovas nesuvaldo situacijos, tačiau nėra pagrindo teigti, kad tai lemia tyčiniai veiksmai: vėlavimas vyksta dėl kompleksinių priežasčių, kurios susidarė tiek dėl Pareiškėjos, tiek dėl Atsakovo veiksmų. PET nustatė, kad ir toliau Atsakovas bendradarbiauja su Pareiškėja, kylančios problemos sprendžiamos kooperatyviai. Matyti, kad Atsakovas stengiasi išspręsti kylančias problemas, nors tai ir ne visada pavyksta.

PET, įvertinusi tai, kas išdėstyta, nustatė, kad Atsakovas pažeidė Kodekso 3 principo 3.1, 3.9 ir 3.10 taikymo atvejus, tačiau nesūlo skirti sankcijos, kadangi Atsakovo veiksmuose nenustatyta tyčia: įvairios priežastys lemia vėlavimą projektuose.

VI. Profesinės etikos tarybos sprendimas

PET, vadovaudamasi PET nuostatų 50 p., Kodekso nuostatomis ir svarstymo metu nustatytų aukščiau nurodytų aplinkybių visuma bei pateiktais dokumentais ir paaiškinimais, nutarė, kad architektas Laimonas Bogušas **pažeidė** Kodekso 3 principo („Įsipareigojimai klientui“) 3.1 taikymo atvejį (vienbalsiai), 3.9 taikymo atvejį (4 PET nariai balsavo „už“, 1 PET narys balsavo „prieš“), 3.10 taikymo atvejo (vienbalsiai), **nepažeidė** 3.11 taikymo atvejį (vienbalsiai).

Posėdžio pirmininkas

Darius Juškevičius

Posėdžio sekretorė

Rasa Medutytė-Prakapienė

Sprendimo projektą rengė Rasa Medutytė-Prakapienė
Sprendimas surašytas 2022-04-20